

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1'50 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

II. Slovenski dan v Mozlju na Kočevskem

bo v nedeljo dne 3. septembra 1939 pod pokroviteljstvom predsednika senata

gospoda dr. Antona Korošca

z otvoritvijo in blagoslovitvijo prvega slovenskega prosvetnega doma na Kočevskem v Mozlju

Spored II. Slovenskega dne v Mozlju na Kočevskem :

V soboto dne 2. septembra zvečer veliko kresovanje v Mozlju.

V nedeljo ob 9. uri zbiranje udeležencev pri kapeli pod Mozljem.

Ob pol 10 slavnostni sprevod.

Ob 10 blagoslovitev Doma po univ. prof. g. dr. Lukmanu in sv. maša z ljudskim petjem. Po blagoslovitvi slavnostno narodno zborovanje :

1. Pozdravi odposlancev s Kočevskega in drugod.

2. Govorita g. urednik Terseglav in g. Škulj.

Pride en slovenski minister.

Ob 2 telovadni nastop :

1. proste vaje članov, članic, mladcev in naraščaja FO in DK.

2. telovadba na orodju.

3. rajanje mladine.

4. ziljsko štehanje.

Po nastopu ljudska veselica, godba, šaljiva pošta in ribolov.

Društva prosimo, da prinesejo zastave. — Taborni znak 2 din, sedeži 6 din.

Slovenska Straža na Kočevskem in Prosvetno društvo v Mozlju prirejata to prireditev

Drugi Slovenski dan na Kočevskem

Lani osorej je Kočevje praznovalo 20 letnico Jugoslavije. Kar priznajmo, da malokje je bilo praznovanje tako pomembno kot baš v tem mestu, ki je sicer majhno, a se razvija v njem v malem vse ono, kar se v velikem v večjih mestih. Tu imamo delavsko vprašanje, imamo več ali manj industrije, imamo radi tega med delavstvom razne organizacije s kulturnimi in socialnimi programi, imamo kmetijski živelj, ker je mesto tesno povezano s svojim kmetijskim okoljem, imamo močno razvito obrtništvo, kar nas pa še posebno loči od drugih mest v Sloveniji, imamo močno razvito narodno vprašanje. Vodstvo nemške manjšine na kočevskem ozemlju je tu, glavne njihove organizacije imajo tu sedež in vodilne osebnosti so v Kočevju.

Slovenski živelj je gospodarsko, pa tudi politično razgiban, ima istotako svoje lastne organizacije za vse slovensko prebivalstvo na kočevskem podeželju tu v mestu in slovenske organizacije v Kočevju se prilično dobro razvijajo v političnem, socialnem in osobito nacionalnem pravcu.

Ne da se tajiti, da svetovna gibanja socialnega, narodnostnega, gospodarskega in kulturnega, se v večjih ali manjših valovih, v jačjih ali slabejših odtenkih odražajo v tem centru prebivalstva dvoje narodnosti, ki ima vsaka dovolj svobode za razmah. Zares srečna je bila poteza narodnega odbora, da je lani baš na tej občutljivi točki priredil jubilej državnega obstoja. Jubilej je nosil doslej nepoznani naslov Slovenski dan, čigar vsebina je bila podana predvsem po njegovem pokrovitelju dr. Korošču, notranjemu ministru in voditelju slovenskega naroda, ki je s svojo udeležbo in s svojim govorom dvignil zborovalce v Kočevju v dosedaj neznane višine. Ni pa imel Slovenski dan namena le manifestirati za Jugoslavijo in dokumentirati zvestobo kočevskih Slovencev kralju, državi in narodu, imel je tudi namen ustvariti nov temelj za nadaljno delo v prospah krščanstva, narodnega prebujenja in dvig slovenskega

ponosa na tem kosu naše slovenske zemlje. Saj baš za 15 letni rojstni dan mladega kralja se je vršil prvi Slovenski dan v Kočevju. Da, na temelju brezpogojne zvestobe veri, kralju, narodu, naj se vrši delo vseh smeri! Mnogo udeležencev iz daljnih krajev je pričakovalo, da bo sicer prišlo kaj ljudstva, a vse to bo neurejeno, neobčutljivo na udarno besedo, se bo razšlo brez vtisa za kaj novega, ker so razmere slabe, v katerih žive kočevski Slovenci, brez pravega vodstva, brez potrebnega aparata za kulturni razvoj. Da, mnogi so imeli tako sliko o duševnem razvoju in stanju kočevskih Slovencev. Pa kako iznenadenje! Marsikatera narodna prireditev v Sloveniji v kulturno višjem kraju je bila potisnjena precej nazaj z ozirom na udeležbo, še bolj pa z ozirom na odmev vsake besede, ki so bile izgovorjene na prireditvi Slovenskega dneva! Vsa slika v očeh onih, ki so prvič gledali kočevske Slovence, je bila mahoma druga. „Saj še kraji z deset in deset letnim delom v prosvetnih in drugih organizacijah ne dajo te prijetne razgibanosti, kakor smo jo videli tu“, taka je bila sodba mnogih. In baš zato, da naš narod vidi, kako kočevsko slovenstvo ni padlo po Slovenskem dnevu nazaj v nezanimanje, marveč, da se na podlagi načrta Slovenskega dneva dosledno udejstvuje na kulturnem napredku, se dviga v ponosu, se spopolnjuje v zvestobi do Boga in do države, se oklepa z vsem zaupanjem svojega kralja in svoje države, raste v odporni sili napram potujčenju, se vedno bolj zaveda svoje slovenske individualnosti, to hoče potrditi letošnji Drugi slovenski dan. Pa še več! Eno leto ni dolga doba, osobito ne v začetnem prosvetnem delu v ljudstvu, kjer manjkajo vse one potrebne okolnosti, ki omogočajo ustvariti razpoloženje duhov za aktivno delo večjega obsega, za žrtve, za pogum, pa tudi za drznost, kjer je ista potrebna. Da! Leta in leta se marsikje pri-

pravlja kompaktna slovenska krščanska župnija, da preide na ustvarjajoče delo in še se pomišlja, še se prevdarja! A glej! Kočevski Slovenci so se pa na prvem Slovenskem dnevu nasrkali toli moči in korajže, toli navdušenja in take sile, da že za letos vabijo ves slovenski narod na otvoritev in blagoslovitev prvega slovenskega prosvetnega doma na Kočevskem. Že od početka narodnega gibanja na Kočevskem pa se je izkazal posebno dovteten eden izmed najlepših kočevskih krajev, to je Mozelj — 9 km od mosta v Kočevju in tu stoji novi dom. Tu so ti narodni in prosvetni delavci zavihali rokave in zavihali kramp, da postavijo dom prosvetnemu društvu, ki je bilo eno leto prej ustanovljeno. Semkaj vabi tebe slovensko ljudstvo navdušeni slovenski narodni trpin, kočevski Slovenec. Dom v Mozlju predstavlja dom kočevskega Slovenstva na tem od slovenskega naroda predolgo pozabljeni zemlji, ki ponosno stopa v vrsto drugih slovenskih župnij z organizacijami in domovi. Ta dom ni razkošen in mogočen kot kje tam po Sloveniji; priprost je, a priljubljen kot malokatero slovensko kulturno ognjišče.

Narod slovenski, ali ne zasluži drugi Slovenski dan na Kočevskem, da pohitiš v Mozelj, kjer bomo z vami Slovenci in Slovenke narodni mi kočevski Slovenci napravili pregled dosedanjega dela in napravili načrte za naprej.

Prvi Slovenski dan blagoslovitev realizovane ideje!

Pozdravljeni vsi, ki nam prinesete slovenskega duha in luč prosvete na teh narodno dragocenih tleh! Pozdravljena idealna ti slovenska mladina polna vneme in požrtvovalnosti! Pozdravljen še posebno naš visoki pokrovitelj, naš veliki narodni voditelj, narodni mučenik, nezlomljivi priporitelj, predsednik senata g. dr. Anton Korošec!

Prvi sad našega dela naj da vnesmo še za druge! Dal Bog!

Katoliško dijaštvo za kočevske Slovence

Slovensko katoliško dijaštvo je zborovalo 17. avgusta pri Novi Štifti ob priliki tridesetletnega delovanja Dijaškega prosvetnega društva v Ribnici. Lepi jubilej je zbral sto dijakov in dijakinj domačinov k celodnevni zborovanju, ki ga je vodil sedanji predsednik g. Trdan. Prisostvovalo je akademsko društvo Škrabec, dijaško društvo Ribnica in dijaško društvo Velike Lašče. Vse zborovanje je bilo posvečeno resnemu študiju o dolžnostih in nalogah dijaka napram svojemu ljudstvu, iz katerega je izšel in za katerega mora delati. Prevečala je narodna misel, ki se udejstvuje od strani

Kočevski Slovenci! Vaša narodna dolžnost je, da pridete vsi in vsak na Slovenski dan v Mozelj! Nobena ovira Vas ne sme ustaviti, noben pomislek zadržati! Točno ob pol 9. uri bodite pri kapelici pod Mozljem!

dijaštva ribniškega in velikolaškega okraja posebno še v praktičnem delovanju za kočevske Slovence.

Po stvarnem predavanju osmošolca g. Riglerja se je razvila debata, ki je podrobno naslikala sedanj položaj in potrebe kočevskega slovenstva. Vsi navzoči so se živo zanimali in sklepali v čem naj bi bilo njihovo delo za narodno ogrožene sosede. Skupni sklep je bil delovati sedaj za to, da bo drugi slovenski dan na Kočevskem dne 3. septembra v Mozlju dobil čim več udeležbe od strani naših organizacij in od ljudstva. Napravili so se sklepi za praktično delo na celem kočevskem ozemlju. Potekle so z velikim odobravanjem soglasno sprejete resolucije.

Slovensko katoliško dijaštvo hoče kot neposreden sosed kočevskih Slovencev predvsem ostvariti katoliško narodno idejo pri versko in narodno ogroženih Slovencih na Kočevskem. Nasprotniki v svoji drznosti hočejo vzeti tukajšnjim Slovencem: eni vero, drugi narodnost, tretji pa oboje.

„Vidimo pa Slovensko Stražo na Kočevskem, ki je s svojim doslednim delovanjem zajela večino podeželja, za katerega deluje kulturno in tudi materijelno. Pozivamo vse merodajne faktorje in slovensko javnost, da moralno in materijelno podpro koristno delo Slovenske Straže na Kočevskem.“

Zelo razveseljivo se je pokazalo, s kakim navdušenjem je katoliško dijaštvo sprejelo naš list „Kočevski Slovenec“. Že od početka dobivamo od dijakov iz Ljubljane izjave, ki kažejo kako naša mladina odlično pojmuje naše nadvse težko, a upamo uspešno delo izdajanja glasila „Kočevski Slovenec“.

Z velikim odobravanjem je potekla resolucija.

„V življenju kočevskega slovenstva smatramo za epohalno delo nastop lastnega glasila „Kočevski Slovenec“. Po enem letu delovanja se kažejo lepi uspehi. Kočevski Slovenci so se začeli narodno probujati, zavedati se svojih narodnih in socialnih pravic in dolžnosti. Živahen razmah slovenske misli, nov pogum in razne organizacije na tem ozemlju to dokazujejo. Zato smatramo za narodno dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da list podpira in to tem bolj, ker je „Kočevski Slovenec“ edini narodnoobrambni list, delujoč na odločno katoliškem prepričanju. Kdor ruje proti listu, je narodni škodljivec. Merodajne činitelje pozivamo, da dajo listu moralno in materijelno oporo.“

Kdo se ne bi zveselil lepe čete mladih dijakov in dijakinj, ki s tako resnostjo in pripravljenostjo voljo že sedaj stopajo v delo za korist naroda. Premnogi Slovenci nočejo

videti kočevskega slovenstva in delovati za njegovo rešitev, še manj kaj žrtvovati, a baš ta mladina nam vliva novih nad za bodočnost našega naroda.

Kvišku zdaj mladina idealna na delo za tvoje ljudstvo — slovensko!

Zborovanje je obiskal priljubljeni prijatelj našega domačega dijaštva velikolaški zdravnik g. dr. Kožuh, ki je z lepim referatom pokazal kako se naj udejstvuje dijak v domači vasi. Popoldan so posetili zborovanje tudi ribniški odvetnik dr. Lavrič, bivši član tega društva in notar g. A. Šonc.

Po zborovanju, ki je trajalo do 5. ure popoldne, je gostoljubni pater g. Trinko v filmu pokazal Slovence v Ameriki. Zvečer pa je zagorel mogočen kres na hribu pri Novi Štifti, ki je glasno klical, da je naše dijaštvo skalno trdno v idealih krščanske in narodne misli.

Jaklič Franc

slovenski pisatelj in organizator.

Starejši ljudje iz kočevskega okraja se še dobro spominjajo dolgoletnega deželnega in državnega poslanca Fr. Jakliča. Njegova smrt je pokazala, kako globoko je bil zasidran v zgodovini in srcu slovenskega naroda. Ponosni smo, da ga moremo uvrstiti med odlične zaslužne moške našega okraja. Jaklič je bil rojen 6. de-

Jaklič Franc, slovenski pisatelj in organizator

cembra 1868. leta v dobrepoljski vasi Podgorica. Šolal se je najprej doma, potem pa v Ljubljani, kjer je izvršil spodnjo gimnazijo in učiteljsko. 1889 je postal začasni učitelj v Ljubljani, 1893 pa učitelj in pozneje nadučitelj v Dobrepoljah, do leta 1919., ko je stopil v pokoj. Po pravnatru se je preselil v Št. Janž, odtam pa v Ljubljano, v Moste, kjer je končal svoje docela bogato življenje 30. decembra 1937.

Njegovo delo je poseglo v vse panoge slovenskega, kulturnega, gospodarskega, političnega in tudi v sloje življenja.

Kot učitelj ni učil le otrok, marveč tudi gospodarje. Iz svojih ljubljenskih Dobrepolj je napravil zibelko slovenskega združništva. Veliko je storil za dvig Dobrepolj gospodarsko in kulturno. Mož, ki je združništvo najidealneje pojmoval, je bil Jaklič. Slovensko ljudstvo dvigniti, to je bila želja pionirjev tiste junaške dr. Krekove dobe, med katerimi prvi je Jaklič. To so bili tisti zlati Krekovi časi, ko nihče izmed plemenitih delavcev ni okleval in se bal. Jaklič se ni nikoli bal, kadar je bilo kaj storiti za svoje ljudstvo. Imel je veliko število malih otrok, pa ni klonil, ko so mu grozili, da ga bodo vrgli na cesto. Zvesto je vztrajal in zaupal moči ideji, za katere se je boril. Zato ga je pa ljudstvo kočevskega okraja leta 1900 izvolilo za svojega deželnega poslanca v deželnem zboru vojvodine Kranjske, kjer je svojo delavnost povečal. Jaklič je bil med prvimi, ki je ustanovil katoliško učiteljsko organizacijo „Slovensko zvezo“, za kar je moral od takratnega liberalizma veliko prestat, a ni se bal. Bil je voditelj ljudstvu in krščanskemu učiteljstvu. Dasi je težko hodil, je rad potoval v daljne slovenske kraje, samo da je zbiral učiteljstvo in ljudstvo. Bivša slovenska ljudska stranka je hotela imeti poslanca — zastopnika učiteljstva. Jaklič je bil izbran za državnega poslanca na Dunaju. Ljudstvo našega okraja ga je z veseljem volilo, ko je videlo v njem svojega iskrenega prijatelja. Leta 1917. je postal državni poslanec in je ostal do razsula Avstrije. Kot državni in deželni poslanec je prehodil naše kraje in mnogo storil v gospodarskem in političnem oziru za kraj. Mnogo je občin, ki hranijo spomenike njegovega dela. Posebno je povsod ljudstvo bodril za društva in zadrage, videč v tem delu rešitev ljudstva od liberalnega jarma. Ni se varal, baš prosvetne in gospodarske organizacije so strle pogubni liberalizem. V vsem njegovem delovanju ga je pa podpirala globoka vernost, ki mu je dala moči, da je vse ogromno delo zmagoval. Jakličev program in želja je bila, dvigniti slovensko ljudstvo na vseh področjih javnega in zasebnega življenja in ga s katoliško zavestjo oplemeniti, da bi bil naš narod vzor vsem narodom. Temu programu je bilo namenjeno njegovo plemenito delo, ožarjeno z lučjo globoko verujočega katoličana.

Fr. Uršič:

7

Vodne razmere na Kočevskem

Seveda je drugače z bruhalnikom, ki ima odtok naprej. Ta samo včasih meče vodo, sicer pa služi tudi za odtok vode in je včasih v hipu izpremenjen v požiralnik.

Ponikve ali ponori so posebnost krasa, ki so od nekdanj obrabali nase pozornost. So take oblike, da v njih voda v navpični smeri odteče v podzemski rov. Tu struga prestopi dobesedno v podzemeljsko območje (primer ponikva Šice pri Račni na Dolenjskem). Drugod gine voda v roju votlin in lukenj v živi skali, kamor pada navpično navzdol. Poseben tip nam predstavlja ponikva v ilovni naplavini, ki prekriva živo skalo. Te vrste ponikve imenujemo rupe, pa tudi požirake ali požiralnike. V ilovici je jama, v razjedeni skalni osnovi pa se vidi luknja. Ponikve so razvrščene v stopnjah. Od one ponikve, kjer voda gine v tla ob nizkem stanju, se vidi v smeri navzdol podaljšek v obliki suhe struge, a v njej so suhe rupe, kamor teče voda samo kadar je prav visoka. Take suhe struge, ki jih reke in potoki rabijo samo ob visokem vodnem stanju, so v kraških poljih zelo pogoste, spremljati jih moremo n. pr. iz Ribniškega v Kočevsko polje, od Boštjanja čez Radensko polje do Šice, ob ponoru Temenice pri Ponikvah. V suhih strugah in ob njih se vrstijo suhe rupe. Povrniti se moram na bru-

halnike, ki so istočasno ob različni vodi tudi požiralniki in jih imenujemo estavele. To so oni ponori, po katerih voda ponika, v času velikega dežja pa iz njih bruha na dan. Njihova pozicija je v višini med nizkim in najvišjim vodostajem, kadar voda narašča, bruhajo vodo, kadar voda pada, jo požirajo. Sprememba v delu je mogoča samo, ker je estavela v zvezi z mnogimi podzemskimi rovi, po katerih se giblje kraška voda. Torej vse obenem! Vodo sprejemajo pa tudi oddajajo. Ob hudih nalivih se vrtače, doline in kraška polja napolnijo z vodo in poplava je tu, ker požiralniki vode več zaradi velike množine ne morejo požirati, oziroma odvajati naprej, posebno še, če ogromna voda nosi s seboj zemljo, posebno jamsko glino in pa dračje ter seno in drugo. Požiralniki se zamaše, zamaše se pa lahko tudi bruhalniki in tedaj v drugem polju ali na višjem vodnem horizontu nastopa poplava. Najti prave požiralnike in prave bruhalnike je naloga hidrotehnikov ter preštudirati odvod vode od izliva k izviro. Ne sme se regulirati samo en del, nego celi tok vode kolikor je nadzemskega, pa, če se da tudi podzemskega. Sicer se zgodi, da se na gotovem kraju prepereči poplava, drugod pa zopet povzroči večja. Zato pa tudi delne regulacije ne vodijo do uspeha. Seveda pa je poleg vsega še najbolj zoperen pojav, da se voda nadzemskega toka odvaja v drugo smer kot podzemskega. Tak je slučaj z ribniškimi vodami, ki podzemno teko v

Krko in nadzemno pa v Kulpo. Krasna razvodnica med nadzemnim in podzemnim tokom!

Že v prejšnjem stoletju je v kočevski dolini in tudi ribniški mnogo delal na čiščenju in napravljanju pravih požiralnikov adjunkt gozdne inšpekcije ing. V. Putičk. Leta 1876. je trajala povodenj na Kočevskem devet dni in je bilo celo kočevsko polje zalito, zamašeni so bili požiralniki in voda se ni pravilno odtakala. Bilo je pravo jezero od kapelice pod Mozljem do Jasnice. Napravila je takrat 20.000 fl škode. Zato se je že takrat pričelo iskanje in čiščenje pravih požiralnikov. Preje omenjeni inženir je v strugi reke Rinže med Mozljem, Črnim potokom in Livoldom napravil katavatrone, umetne požiralnike v pravo podzemno strugo in drugo leto se je že poznal uspeh. Voda je pravočasno dotekla in zadnjega požiralnika pri Mozlju sploh ni dosegla. 1890. leta je isti inženir napravil tudi pri Ložinah tri navpične umetne požiralnike, saj dva ležita čisto ob cesti in sta zaprta z železnimi traverzami. Tudi tu je imel Putičk srečo, prišel je pri dveh do podzemne vode v podzemni strugi. Pri zadnjem od teh požiralnikov ni imel sreče. Ker prihaja do teh požiralnikov tudi ribniška voda, zato so se ti kakor tudi oni pri Mozlju večkrat že čistili in izpopolnjevali. Zadnje čiščenje je izvršil inž. Hočvar. Mali so bili stroški v primeri s škodo, za katero je bila obvarovana kočevska pokrajina, to je polje Stare cerkve, kočevsko in livoldsko-mozeljsko polje.

Čudovito grenke preizkušnje mu je Bog pošiljal v njegovem življenju, kar pa je vse prenašal z vdanostjo v Bogu zasidranega moža.

Do dna je bil vdan Bogu, Njegovi Cerkvi in zvest svojim idejam in prijateljem, zato mu je Bog ožaril zadnje dni v življenju tako, da je nekaj časa, ko še ni slutil smrti, rekel: „Sedaj pa nimam na svetu nobene življenske naloge več, za katero bi deloval, lahko bi umrl“.

Doživel je, da se je ustanovila v Mostah pri Ljubljani nova župnija svete Družine, kar je bila njegova zamisel in njegova srčna želja. To željo je gojil radi tega, ker je videl, koliko človeških duš se pogublja in koliko družin je nesrečnih, ker ne poznaja Boga in njegovih zapovedi. In zgodilo se je, da je Fran Jaklič prvi v mrliški knjigi nove fare v Mostah in prvi mrlič, ki je bil blagoslovljen v novi farni cerkvi.

Jaklič pa ni le slovenski organizator — politik, on je tudi med prvimi slovenskimi ljudskimi pisatelji. Njegovo pisateljsko delo, ki ga pozna pod imenom Podgoričar, je veliko. Lani so izšli njegovi zbrani spisi, prvi del. Kdor je prebral eno njegovih povesti, se mu je priljubil. Slovstveniki trdijo, da je njegova povest „Sin“ eno od najlepših slovstvenih slovenskih del. Rad je opisoval življenje kmetkega ljudstva in domačo zgodovino. V Ljudski osveti je opisal upor kmetov čušperske grajščine in ko je bil še mlajši, je rad peljal dobrepoljske dijake na „Stari grad“, na razvaline čušperskega gradu, in jih navduševal za zgodovino domačih krogov. Veliko je pisal o kmetkem življenju Pod grajskim jarmom. Eno njegovih večjih del je „Peklena svoboda“. Jaklič je bil tip ljudskega pisatelja. Pisal je v domačem, razumljivem jeziku. Njegov slog je lep in beseda čisto prijetno dovtipna. Kot politik, zadrugar, pisatelj se je udeleževal naš Jaklič. Kdor tako delo opravlja pošteno, nesebično, nima v življenju veliko dobrega, pač pa mnogo trpkega, grenkega, veliko razočaranj! To je preizkusil naš Jaklič — zato pa mu ti ljudstvo plačaj s hvaležnim spominom in spoštovanjem in molitvijo, da mu Večni da v plačilo — Sebe!

Sporazum s Hrvati podpisan

Brdo, 24. avgusta. (Uradno) Nj. kr. Vis. knez namestnik je sprejel danes, dne 24. avgusta, v skupni avdijenci predsednika kraljevske vlade g. Dragišo Cvetkovića in g. dr. Vladka Mačka, predsednika HSS in SDK koalicije, ki sta mu ob tej priliki obrazložila svoje predloge za ureditev hrvaškega vprašanja. Nj. kr. Vis. knez namestnik je v soglasnosti s kraljevskimi namestniki sprejel predložene predloge v pogledu ureditve tega vprašanja.

Anica Ivanc:

Potovanje v Rim

Dalje smo dospeli v Konstantinovo krstišče — Baptisterij. Leta 313. je Konstantin, rimski cesar, dal prostost katoliški cerkvi. Krstil ga je papež Silvester. Strop tega krstišča je iz libanonskih cedev. V stranski kapeli so relikvije salonskih svetnikov (Salona mesto). Serpentinasti mali stebri so pa iz Salamonovega templja. Občudovanja vredna so velikanska 756 kg težka vrata pred stransko kapelo iz zlata, bronca in srebra. Ko se odpro, zapojejo kakor orglje. Zvok teh vrat je poslušal Dante in je skušal vtis teh čudnih vrat vlti v svojo pesnitev: „Divina Commedia“ — Božansko komedijo.

Blizu trga Janezovih vrat je bazilika sv. Križa v Jeruzalemu. V posebni novi kapeli smo videli in počastili relikvije sv. križa. Videli smo tudi tablico, ki je bila nabita na Jezusovem križu; kos stebra, kjer je bil Jezus bičan, dva trna Jezusove trnjeve krone in žebelj. Mimo Koloseja smo se pripeljali do za Slovane znamenite cerkve sv. Klementa. Tu je grob slovanskega apostola sv. Cirila. V glavnem oltarju so relikvije sv. Klementa in sv. Ignacija. Na desni strani je kapela sv. Cirila in Metoda, ki jo je dal poslikati djakovski škof Strossmayer. Slike nam kažejo dogodke iz življenja sv. Cirila in njegovega pogreba. Popoldne smo nadaljevali z ogledovanjem Rima. Obiskali smo nekatera svetišča in pa

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je dal sledečo izjavo: Sporazum je dosežen in kakor je bilo objavljeno, je krajevo namestništvo sprejelo predloge. Zato je moja misija v celoti zaključena. Verujem, da bo sporazum soglasno sprejet in da bo v celoti odstranil poostrene položaje med Zagrebom in Beogradom in jih v celoti popolnoma rešil.

Duhovno berilo

„Deset gobavih sem ozdravil, pa le eden se je vrnil, da da čast Bogu“, te besede nedeljskega evangelija so bolesten izraz božjega Zveličarja nad grdo nehvaležnostjo človeka, ki ima časa in truda za prošnje, nima pa ne volje ne časa za zahvalo.

Baš ta evangelij kaže, da Bog, četudi je neskončno dobrotljiv, neskočno usmiljen, vsega-mogočen, vendar pričakuje od malega človeka, da se vsaj svojemu Bogu zahvali. Da, hvaležnost je lepa krepost v človeškem življenju in je povsod poplačana, saj pravi pregovor, hvala za preteklo je priporočilo za naprej! Skazujmo hvaležnost Bogu, hvaležni bodimo sočloveku, če nam napravi kaj dobrega. Ta dvojna hvaležnost se vedno povdarja, a na eno se pozablja, to je hvaležnost narodu, od katerega je človek prejel vse ono, kar ga usposobi, da sploh more živeti v človeški družbi.

Kdo, človek, ti je dal besedo, kdo ti je dal prvo spoznavanje, kdo one lepe običaje, kdo prvo vzgojo — če ne ljudstvo, v čigar naročju si se rodil, ljudstvo, ki ti je dalo besedo.

Od naroda človek veliko prejme, a navadno to ostaja pozabljeno! Če ni hvaležen Bogu, ga zapeče vest in prav je tako, če ni hvaležen sočloveku, ga je sram in prav je tako, če pa ni hvaležen svojemu narodu, ga pa ne zapeče vest, ga ni sram in živi kot da ni božje zapovedi ljubiti in dejansko hvaležnega se kazati svojemu narodu! Bog je rekel: „Spoštuj očeta in mater“ in s tem zapovedal: spoštuj svoj narod, svoje domače ljudstvo! Spoštovanje zahteva upoštevanje in hvaležnost in ta hvaležnost do naroda bodi v tem, da ljubiš jezik svoj in še posebno svoje sonarodnjake, delaš in se žrtvuješ za obstoj, za napredek, za čast naroda. — Veruj kristjan, da Tvoja zvestoba in hvaležnost do naroda je Bogu ljuba in On jo bo poplačal!

Kočevski Slovenec

je zrcalo našega hotenja, odmev naših src, klic naše narodne volje!
Rodila ga je vzdramljajoča se slovenska zavest na Kočevskem.
Podpirajte naš list in pridobivajte mu naročnikov!

ostanke starega poganskega Rima. Ogleдали smo si „Novo cerkev“, kjer je pokopan apostol Rima sv. Filip Neri. Cerkev je bila vsa okrašena in množica ljudstva se je gnetla okrog njegovega oltarja; v topli molitvi proseč in zahvaljajoč za prošnje, na godovni dan velikega svetnika. Mimo cerkve Miru in cerkve sv. Andreja smo prišli na trg Piazza Navona s cerkvijo sv. Neže in tremi vodnjaki. (Fontana dei fiumi — vodnjak rek). Štirje ogromni kipi so simboli štirih rek iz tedaj znanih štirih delov sveta: Nil, Ganges, Rio dela Plata in Donava. V posebni kapeli cerkve sv. Neže smo videli glavo sv. Neže. Njen god praznujejo dvakrat v letu in zelo častijo to svetnico. Pod cerkvijo so prostori, kjer so jo mučili in končno obglavili. Mimo senatske palače in cerkve San Luigi smo prišli v Panteon — grobišče italijanskih kraljev. To je okroglo veliko svetišče. Notranjščina napravi imponanten vtis. Svetloba prihaja le iz odprtine na stropu. V cerkvi so pokopani nekateri člani italijanske kraljeve rodbine. Svoj grob ima tu tudi slikar Raffael Sanzio, ki je umrl na veliki petek leta 1520. Hitro smo šli naprej do cerkve Santa Maria sopra Minerva, ki stoji na mestu nekdanjega Minervinega templja. V nji je pokopanih pet papežev in sv. Katarina Sienska. Poleg cerkve je star dominikanski samostan. Dalje smo dospeli do cerkve sv. Ignacija. To je mogočna in lepa cerkev. Tu je grob sv. Alojzija, sv. Janeza Berhmansa in sv. kardinala Roberta Bellarina, ki je bil na lastno željo pokopan

Za prevoz iz Kočevja v Mozelj je preskrbljeno!

Politični pregled

Istočasno, ko so se posvetovali angleški, francoski in ruski generali in niso ničesar sklenili, sta se Hitler in Stalin odločila za prijateljstvo. Nenapadalni pakt med Rusijo in Nemčijo je bil podpisan v prisotnosti Stalina. Tako je konec sovraštva med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Napovedujejo pa se še novi sporazumi. Razburjenje po Evropi traja dalje. Anglija in Francija sta napravili vojaške ukrepe ter zasedli z vojaštvom mejo. Poljska je zaradi poostrenega spora z Nemčijo zaradi samostojnega mesta Gdansk, ki hoče priti pod Nemčijo in da brani svoj dostop na morje, mobilizirala rezerviste do 50 leta. Na vzhodno poljsko-nemško mejo so prišli rezervisti. Poljski krogi v Berlinu pričakujejo, da bo Nemčija brzkone že v kratkem poslala Varšavi ultimatum. Mnenja so, da bo Hitler še pred tannenberško proslavo odločno nastopil za priključitev Gdanska k Nemčiji. — 24. t. m. je sv. Oče papež Pij XII. po radiju pozval merodajne k miru v tej usodni uri. — Balkanske države bodo v slučaju spopada ostale nevtralne. Nemški generalni štab je zbran in posvetovanja trajajo v noč. V Berlinu na angleškem veleposlaništvu pa že pripravljajo arhive in jih odvažajo, ker bo pač v slučaju spopada Anglija s Francijo šla Poljski na pomoč. — Burekhard, visoki komisar Zveze narodov za Gdansk je igral v zadnjem času precej enake vloge kot v češkem sporu lord Runciman.

Poročajo

Mozelj. Naš dom se je dvignil kot orol nad vasjo! Stoji na vzvišenem prostoru in s svojo glavo se ozira daleč na okrog in varuje naše slovenske družine. Njegova belina je vidna do Kočevja. Lepo se je okrasil, krepko podprl, očedil na zunaj in znotraj, da prejme 3. septembra krst in blagoslov. Potem pa bo razprostrl mogočne peroti in dvigal nas k soncu božje Lepote, velike Resnice in vse obsevajoče

poleg sv. Alojzija. Na tem mestu smo molili in prosili za našo slovensko mladino, da bi sledila njenemu zgledu. Ogleдали smo si tudi stanovanjske prostore, kjer je sv. Alojzij štiri leta bival.

Čez Corso smo šli mimo nove Gregorjanske univerze, mimo cerkve 12. apostolov na Piazza Venecia. Pred nami stoji velikanski spomenik Viktorju Emanuelu II. Vse hiše okrog spomenika so porušili, da stoji sam v svoji mogočnosti.

Nad prvim stopniščem je na oltarju domovine kip boginje Rome in spomenik Neznaneju junaku. (Tu smo videli venec, ki ga je položil Nj. Vis. knez Pavel neznanemu junaku, ko je bil v Rimu malo pred nami). Na desni strani trga je Beneška palača, ki je uradno poslopje italijanskega ministerskega predsednika. Blizu je jezuitska cerkev Srca Jezusovega, ki je bogato okrašena. Tu je pokopan ustanovitelj jezuitskega reda sv. Ignacij Lojolski in je oltar, kjer je desnica sv. Frančiška Ksaverija. Po 120. stopnicah smo dospeli v cerkev Arangeli, kjer posebno častijo malega Jezuščka (Bambino), ki je narejen iz libanonskih cedev z vrta Getsemani. Iz vseh delov sveta pošiljajo pisma in brzojavke v zahvalo za milosti, ki so jih dobili pri tem Jezuščku. Pisem in brzojavk ne odpro, nego jih po enem mesecu sežgo, da sam Jezušček zve, kaj je v teh pismih.

Od tu smo šli na Kapitol, ki je bil središče starega poganskega Rima.

Ljubezni! — „Pridite Slovenci bratje in sestre Slovenke, da vidite sad našega truda, plod naših skrbi in dete naše ljubezni do napredka in razmaha na temelju božjem! — Mi Vas vabimo v bratski objem, da se nasrčemo novih moči za nadaljne narodno delo! Priditel!

Grčarice. 16. avgusta je potokla toča to, kar je pustila povodenj. Spomladi je voda preplavila velik kos polja, zdaj nas je obiskala še toča! Rešitev je zdaj v tem, da se je gozdno delo zelo odprlo in da se je les v ceni dvignil. Oj, ti prelubi gozd, kolikim boš letos napolnil kaščo, ker je polje tako obiskano od nesreči! Delavcem daš zaslužek, kmetičem pa izkupiček za les! Zahvaljen Bog, da imamo vsaj to za točišče!

Velike Lašče. 20. t. m. so naši fantje F. O. in članice dekliškega krožka priredili telovadni nastop, ki se je zelo posrečil. Vsa okoliška društva so poslala svojo udeležbo, tako, da je bila vrsta fantov in deklet in mladcev zelo razveseljiva. — Med telovadnimi točkami sta bila dva govora, ki sta dvigala našo mladino za nadaljne delo. Med mladci so kaj srečno nastopili člani kočevskega odseka. Kako razveseljivi, kako navdušeni izrazi naše mladine! Prirediteljem čestitamo na srečni izvedbi!

Breg pri Stari cerkvi: Naše županstvo se malo briga za gospodarske potrebe naše vasi. Kar nič ne upošteva, da je tu žaga g. Oberstarja, da vedno narašča izvoz lesa iz gozdnih kompleksov 90 ha. In zato je treba popraviti pot ki veže našo vas z državno cesto. Pot, ki trpi toliko, je bila cela povojna leta enkrat malo posuta z gramozom in še takrat je delalo samo nekaj posameznikov naše vasi, ostali dve vasi pa sta gledali od strani, a vozita vseeno! Letošnja povodenj je trikrat preplavila most in ga toliko zrahljala, da je prehod in promet nevaren. Opozorjen je bil na nevarnost in potrebo popravila mostu občinski urad in sresko načelstvo v Kočevju, a doslej brez uspeha. Ponovno pravočasno opozarjamo poklicane faktorje.

Novice

Belgrad. Vlada Dragiša Cvetkoviča je 25. t. m. odstopila, ker je izpolnila vse naloge, ki so ji bile ob imenovanju postavljene. Mandat za sestavo nove vlade je spet dobil Dragiša Cvetkovič. Govori se, da bodo v novi vladi štiri Hrvati — pristaši dr. Mačka.

Velika narodna proslava na Ceru v Srbiji je bila dne 19. avgusta ob 25letnici zmage, ki se je izvojevali Srbi nad avstro-ogersko vojsko, ki jo je vodil general Potiorek. Na proslavi so bili kraljevi namestnik g. Radenko Stanković, predsednik vlade Cvetković ter zastopniki skupščine in senata ter vojske in stari bojovníki z zastavami, ki so bile v borbi ovekovečene.

Kočevje. V sredo 16. t. m. popoldne po drugi uri je bila v Kočevju huda nevihta, ki je trajala slabe pol ure. Udarjala je huda toča, ki je pobila po vrtovih vse sadje, sočivje in zelenjavo. Napravila je veliko škodo tudi na stavbah in sicer na straneh, ki so obrnjene proti severozahodu. Na nekaterih stavbah je bilo od toče, ki je bila debela kot jajce, pobitih do sto šip.

Na drž. realni gimnaziji v Kočevju se upisujejo: dne 1. septembra učenci v I. razred, dne 2. septembra učenci v II., III. in IV. razred, dne 3. septembra učenci v V. in VI. razred. V mestu so rodbine, ki bodo tudi letos sprejele po znanih cenah v oskrbo peto- in šestošolce. Informacije dobite pri ravnateljstvu.

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo 46. razstavna prireditelj Ljubljanskega velesejma „Ljubljana v jeseni“ od 2. do 11. septembra. Prireditelj bo posvečena prvenstveno našem kmetijstvu. Velika kmetijska razstava pod častnim predsedstvom ministra za kmetijstvo g. inž. Nikole Bešliča bo imela sledeče oddelke: Semenogojstvo, Povrtina, Cvetje, Čebele in med, Mleko in mlečni izdelki, Razstava vina s sejmom in poskušnjo vina, Ovce in koze, Perutnina, kuni in golobi, Razstava gospodarsko važnih rib, Gobarstvo, Zdravilna zelišča, Poljedelski stroji in orodje. Razstava cvetja bo lepo dopolnjena z razstavo akvarijev in eksotičnih ribic. V drugem delu velesejma pa bodo razstavljeni industrijski in obrtniški izdelki. V nedeljo 10. septembra bo tekmovanje harmonikarjev za jugoslovansko prvenstvo in prehodni pokal za leto

1939-40. Obiskovalci imajo polovično voznino za odhod od 28. avgusta do 11. septembra, za povratek pa od 2. do 16. septembra.

Kdo je narod?

Ti in jaz in vsi in vsak, ki se zaveda svoje pravice in dolžnosti do svoje celote! Smo narod? Čas je, da smo!

Gospodarstvo

V. R.:

Čebelarstvo na Kočevskem

Kaj pa čebela? Ali so vse čebele na širnem božjem stvarstvu enake? So tudi druge? Katere so odlične?

Vidite, tu nas je ljubi Bog prav po materinsko obdaril. Ni je boljše čebela kakor je naša kranjska sivka ali slovenska čebela. Že ime samo nam pove, da je siva. Če imate v uljnaku kaj mešanec z rjavimi obroči na zadku, tedaj zagrabite le hitro to stvar v roke! Imate mešano pleme, ki je mnogo manj vredno od naše sivke. Ta naša sivka se lahko ponaša, da je na celi zemeljski obli ljubljena kakor naš človek. Vseposod na svetu najdeš našega delavca: v Ameriki, v Aziji, v Afriki in v Avstraliji. Pa tudi z našo pridno sivko je isto. Po celem svetu jo ljubijo. Povsod služi odlično. Vsakemu gospodarju je zvesta ter dela za njegovo dobrobit. Ima popolno nprav slovenskega človeka, ki zida palače in gradove v tujini, da imajo njega svojci v domovini skromno skorjo kruha.

Od kod je imamo? Kakor veste smo se za časa preseljevanja narodov tudi mi utrgali od velike slovanske skupnosti tam nekje za Karpati. Dali smo jo prinesli s seboj? Težko mogoče! V tem slučaju, bi bila tam ostala gotovo ista čebela, pa ni. Tamkajšnja čebela ima danes izrazito druge lastnosti. Verjetno pa je, da smo nekaj čebel prinesli s seboj in smo z njimi izboljšali čebelo, ki smo jo našli že tukaj. Naši kraji so bili preje visoko kulturni! Rimljani, ki so prebivali preje tu, so bili tudi dobri čebelarji. Gotovo so vsaj v obširnih gozdnih živlele divje čebele. Iz mešanice obeh je torej naša kranjska sivka.

Naši pradedje so bili že v pradobi odlični čebelarji. Ni je bilo zadržuje, ki bi ne gojila prav smotreno čebel. Čebela je bila edina domača žival, ki je človeka preskrbela s sladkorjem — medom. Sladkorja nismo poznali in nam je bil med življensko potreben. Če čitamo zgodovino starih narodov, vidimo, da so skoraj vsi z enako ljubeznijo gojili čebele. Z medom so sladili. Iz meda so delali edino opojno pijačo medico. Medica je bila predmet, s katerim so radi

popostili tujca in popotnika. V krogu mož je krožil bokal z medico. Ob pitju medice so naše starešine skovale nebroj načrtov za narodno obrambo. Zato je medica tudi naša narodna pijača. Med pa ima tudi veliko zdravilno moč. Saj so ga čebele nabrale na najnežnejšem delu rastline, na cvetu. V žlički cvetličnega medu so sladki sokovi skoro vseh naših travniških cvetlic, od katerih so mnoge zdravilne in nam dajo najcenejše domače zdravilo. Tudi za obliže na rane je med odlično sredstvo. Naši pradedje so imeli v boju za obstanek gotovo tudi žrtve in te je zdravil med. Čebela nam da tudi vosek, ki je služil za razsvetljavo. Vlivali so voščene sveče, ki jih še danes poznamo. Seveda so danes druge sveče cenejše. Ob službi božji v cerkvi še danes rabijo voščene sveče. Zamislite si, kako srečen je bil človek, ki si je v dolgem zimskem večeru lahko posvetil z voščeno svečo. Bilo je svečano in brez dima. Kdor pa jih ni imel, je kihlal in pihal ob goreči trski.

Torej, že iz pradobe nam je znana korist čebel. Prihodnič pa še kaj o našem domačem čebelarstvu na Kočevskem. Prosim pa Slovensko čebelarstvo, da mi oprostite, da pišem v Kočevskem Slovincu in ne v „Čebelarju“. Ne bom ničesar novega povedal, hočem le naše domače čebelarje in nečebelarje navdušiti k smotrnemu delu.

Cenjenemu občinstvu naznanjamo, da otvorimo novo sezono dne 2. in 3. septembra z enim od najlepših filmov

Grofica Walewska

V glavni vlogi GRETA GARBO

Dalje naznanjamo, da se je nam posrečilo nabaviti za novo sezono prvovrstne filme, kateri Vam bodo v razvedrilo in užitek, a nam v ponos.

KINO KOČEVJE.

Od 2.—11. septembra

Ljubljanski velesejem

Velika kmetijska razstava

semenogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kuni, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča, kmetijski stroji. — Gospodinjstva razstava, akvariji, industrija, obrt.

Lepo zabavišče — velik variete. Tekma harmonikarjev 10. septembra. Nagradno žrebanje. Številna lepa darila za obiskovalce velesejma.

Polovična voznina na železnicah.

Jugoslovanska knjigarna - Ljubljana

Dragocene knjige za praktično uporabo v gospodarstvu in gospodinjstvu

Arkova Ema: Prikrojevanje perila po životni meri. Str. 64, din 40. Obširno in praktično je razloženo prikrojevanje raznih vrst telesnega in namiznega perila.

Dostožen: Pravila za oliko. Str. 143, din 30.

Humek M.: Dober sadjevec. Potrebno navodilo, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Knjiga je izšla lepo opremljena že v drugi pomnoženi izdaji. Str. 75, din 16.

Humek M.: Sadje v gospodinjstvu. Tretja pomnožena in izpopolnjena izdaja. Str. 100, din 24, vez. din 32.

Kalinšek S.F.: Slovenska kuharica. Osmo bogato in okusno opremljena izdaja. Obsega nad 700 strani in 34 večbarvnih tabel. Cena elegantno vezani knjigi din 160.

Künzle: Zdravilna zelišča. Str. 61, din 8.

Logar M.: Kubična računica. za okrogel les, str. 169, din 20, za rezan in tesan les, str. 144, din 30, za okrogel, rezan in tesan les, str. 313, din 45, za remelje, polmorale, morale, žagance, plohe itd., str. 312, din 45.

Magister: Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva. Str. 296, din 50, vezano din 60. Naša najboljša knjiga o zdravljenju z domačimi rožami.

Majdič: Nasveti za hišo in dom. Str. 410, din 20, vezano din 30. Neobhodno potrebna in obširna zbirka najrazličnejših navodil in nasvetov za vse potrebe domačega življenja.

Remec M.: Varčna kuharica. Navodila za pripravo okusnih in tečnih jedi s skromnimi sredstvi. Str. 232, din 36.

Urbanus: Knjiga o lepem vedenju. Tretja pomnožena in izpopolnjena izdaja. Str. 388, din 50, vez. din 64. Neobhodno svetovalec, kako se vesti v družbi in občevanju. Po svoji vsebini in zelo lepi opremi je knjiga kar najbolj primerno darilo.